

Ørvaroddur á Sikilsoy

eftir Adam Oehlschläger

Ørvaroddur gjørdi mong brøgdini sum høvdingi, bæði til lands og til vatns. Hann var gitin um øll norðurlond, men á einari av ferðum sínum, helt hann, at tað hevði verið sum ein roynd at farið at sætt meira av stóru verð. Hann sigldi til Sikilsoyar og kastaði akker síni útfyri einari klosturborg, har abbatin, Hugo beyð honum til gest.

Hetta var ein heiligdag, og Oddur kom niðan til eitt stórt hús, hvørs maka hann aldri hevði sæð. Teir høgu, reyðu múrarir tóktust honum himmalhøgir, við høgum, smølum vindevgum, og tornið enn hægri, so tað tykti honum vera upp til skýggja, so fuglar, ið ikki ansaðu sær, rendu móti spirinum. Men tað ið var mest undrunarsamt, var at húsið sang! Hann hoyrði týðiliga eina harða rødd koma út haðani, ið ikki kundi stava frá mannatungu, men kravdi aðra stóra blástrahjálp. Har vóru heldur ikki lúðrar, floytur, trummur ella tilíkt.

Oddur trein inn, i fylgi við mongd av fólki, ið tyktu honum at vera sjúk og ússalig, tí tey góvu seg og suffaðu, summi grótu, og øll slett kalt vatn á seg, úr kari, ið stóð við dyrnar, fyri ikki at svíma. Oddi tykti hetta vera stuttligt at siggja. Stórt gudahov var, mætari enn smáu stokkastovurnar har heima, har gudarnir sótu pyntaðir sum dukkur á træbrýkum. Her hingu tær fagrust myndir. Har sá hann Óðin í skýggjunum, sum ein gamlan høvdinga, reyðskortaðan, men við gráum skeggi. Baldur stóð fyri blótsteininum við gullkransi um høvur, eins og Ørvaroddur; men kransurin var leysur av hárinum, hann sveimaði omanfyri høvur hansara. Freiu sá hann eisini við yndisligum smádrongi í føvninginum, og mongd av føgur ljósálvum. Kirkjan sang alamt, men hann dugdi ikki at siggja, hvaðan ljóðið kom. Vindeyguni vóru full av blómum; men tað vóru sjáldsamar blómur, og lögini vindeygu, tí, tá tey tóktust opin, vóru tey kortini heil, og blómurnar vóru sum kleimdar upp á vindeyguni, á eina ósjónliga plátu, ið var kransað við blýggi. Oddur undraðis á, at øll fólkin fullu til kniggja, tá ein litil klokka ringdi, og lóg og tryglaðu og bønðu við foldaðum hondum, sum var tað livið tað galt, tó eingin gjørdi teim nakað til meinar.

Ørvaroddur tímdi ikki vera standandi har sum skuðsjón millum øll hesi ið lógu á knøum, tí hann sá væl, at teim dæmdu einki at hann ikki eis-

ini lá fram eftir grúgvu, sum tey.

Men fallið til kniggja hevði Oddur enn aldri gjørt fyri nøkrum. Hann fór tí og setti seg í ein krók, og lýddi á henda vakra sang, ið svartklæddir menn sungu, og hetta tókti honum so undurfagurt, at hann hevði ikki verið fyri slikum fyrr. Men tá ein av teim svartklæddu steig upp á eitt háseti, og helt eina langa røðu, ið Oddur ikki skilti eitt orð av, steinsovnaði hann, og vaknaði fyrst, tá abbatin, ið var eina eftir í hollini, ruskaði i hann.

Tað var einki at undrast yvir, at Oddur hevði tikið av, tá abbatin beyð honum í land, og at teir gjørdust góðir vinir, tí Hugo var ein normaður, sum á ungum árum var kominn til Sikilsoyar, í einum krigsskara; var vörðin klerkur, og síðan komin so høgt upp, at hann nú sat sum abbæti yvir klostrinum. Oddur mátti siga honum tíðindi heiman úr Noregi, og takkaði honum mikið fyri, at vera boðin í hetta vakra gudahovið, har Óðin og Freia vóru málaði á veggirnar, og sjálvur Baldur hin góði stóð fyri blótsteininum.

Hugo abbæti risti kross fyri sær, at Oddur skuldi mistaka seg so, og mælti: »Veitst tú ikki so frægt, at tú er í einari kirkju? Hvussu kanst tú ditta tær, at halda Gud Faðir, Jesus Krist og Mariu moy vera avgudar, og heilaga altarið vera ein blótstein?« — »Eg veit einki betur at taka tey fyri,« segði Oddur; »veitst tú nakað betri, so er tað gott fyri teg, um tú vil læra meg hetta, so fyri meg við. Eg vil fegin vita nakað um hvíta Krist, hvørs navn øll hesi syðru fólkin nevna við so stórari virðing. Er tað tær einki ímót, so verði eg her hjá tær einar tveir mánaðir; mær tørvar hvíld og ró, eftir allar hesar vikingaferðirnar.« — »Tú ert vælkominn,« segði Hugo og beyð honum við sær innar í klostrið.

Abbætin át við tólv munkum í matarhøllini, og hesir undraðust yvir henda vakra, stóra fremmanda heidningin, ið ikki skilti eitt orð av tí teir søgdu, men meðan hann talaði við abbætin í donsku tungu, uttan at ansa tað, — teir høvdu so nógv at práta um — at Oddur mest alt, á borðinum stóð.

»Her er vörðið sum gott at vera,« segði Oddur. »Her er so deiliga svaligt í hesum hallinum, sólin brennur sum í nøkrum bakarovni um hádagin. Er tað altíð so ræðuliga heitt her?« — »Her í Italiu er eingin vetur; men í fjøllunum er kavi og is-

ur,« — »Fjöllini her spýggja jú eisini eld,« segði Oddur. »Tað lysti meg at sætt, einaferð, tað má vera ein stórbar sjón.« — »Ver hjá mær eina tíð,« segði abbætin, so vil tú nokk fáa hetta at siggja.« — »Fólk liva væl her hjá tykkum,« segði Oddur. »Eta tit og drekka tit altíð so leskiligt?« — »Ja, men ikki friggjadagar og leygardagar, tá fasta vit.« — »Njóta tit so einki, púra einki?« spurdi Oddur, »tað hevði eg ikki hildið til.« — »Jú,« svaraði abbætin, »fisk, egg, breyð, vin, salat og annað av grón.« — »Helvtin er ivaleyst,« segði Oddur. »Fiskur, egg og hveiti — tað er jólamatur fyri flestu norðmenn, men tykkara olju og salat kunnu tit hava sjálvir. Við oljuni kunnu gomlu kellingar tykkara smyrja rokkarnar, og eg eti ikki grasið frá rossunum.«

Abbætin læi, og hann mátti týða tað ið Oddur segði fyri munkunum. Teir stuttleikaðu sær eisini yvir hetta, og gjørdust góðir við hetta risavaksna barnið, við kempumegi, men sum mátti venjast sum óviti, um annað skuldi spyrjast burtur úr honum, uttan ein stórus slagsbróður.

Fyri at læra málið, mátti Oddur læra at kenna bókstavir fyrst. Ein gamal munkur helt skúla fyri smábørnum hjá fólki har í grannalagnum, og læt spyrja Odd, um hann vildi læra at lesa hjá honum. Hetta vildi Oddur fegin. Abbætin gav honum eina ABC-bók, vakurt skrivaða, við einum hana fyrst í bókini. — »Hetta er Heimdals hani,« segði Oddur; »hann stendur á ælaboganum, og ansar øllum, hann skal eisini siggja Odd læra at lesa.«

Abbætin hevði sagt Oddi, at hann fekk skúlafelagar, men um aldur og útsjón hevði hann einki hoyrt. Oddur var fyrsti maður í skúla næsta dagin, abbætin kom sjálvur við honum. Har stóð eitt langt borð, við beinkjum til báðar síður, og fyri endanum sat skúlameistarin við einum risi liggjandi framman fyri sær. Oddur spurdi hvat hesin urtakusturin vildi siga, tað vóru jú eingi blomstur á honum, hann luktaði vist ikki væl. Abbætin segði honum, at av tí, at skúlafelagar hansara vóru børn, máttu tey tyktast við risi, tá tey vóru löt ella óvörðin, við tær er eingin neyð, helt Hugo smilkandi. Oddur tók hetta so álvarssamt, at hann einki láturligt sá í hesum, hann helt tað vera púra beint, at børn vórðu hartaði, ið vóru vanskettin ella óstill, og eisini tað rimiligt, at

skúlameistarin ikki nýtti risið til sín.

nttu børnini var hann vanur at kela fyri og kína. Í fyrstani firnaðust tey henda høga, fyrskorna mannin, við tjúkkum, gulum skeggi, men skjótt kunnaðust tey við hann. Hann sat ofta við einum barni á hvørjum knæ. Soleiðis gekk væl framá við læruni, var okkurt, ið knípti honum at fata, so hjálptu smáu knæsetararnir honum.

Soleiðis lærði hann skjótt bókstavir, orð og mál. Tær føgur bókurnar við listarligum myndum, máladar í gullgrund dæmdu honum væl at lesa í. Abbætin vildi strax skýra hann til kristnan mann, men Oddur segði: »Tú ætlar væl ikki, at tað skal gangast mær, sum mongum av landsmonnum okkara, ið bara lata seg skýra fyri at fáa ein vakran, hvítan løriftsserk? Lat meg fyrst vita rætt, hvør Kristus er, áðrenn eg tilbiði hann!« Hetta tókti abbætin vera skilaliga talu. Tó lærði Oddur kristindómin betur av munnligari læru enn av lestri. Halgisøgan, ið hugaði honum best, var tann um heilaga Kristoforus. »Tað er mín maður,« segði Oddur, »Eg tæni eisini tí sterkasta, og tað kenni eg, er tann hvíti Krist. Nú kunnu tit skýra meg.« Hetta skeddi stutt eftir við stórari hátíð.

Umsett hevur Viggo Dalsgaard

Onkur, ið lesur hetta, kanska skilir ikki, hvi Ørvaroddur og Hugo abbæti talaðu saman á donsku tungu, teir vóru jú norðmenn. Hetta kemst av, at tað mál, ið varð talað um øll norðurlond í fornöld, varð nevnt danska tunga. Soleiðis nevnr t.d. Snorri Sturlason málið ið tá varð talað og skrivað.

Umsetarin